

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEI, || BERGOMATIS, || E SOCIETATE ||
IESV, || HISTORIARVM || INDICARVM || LIBRI XVI. ||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV. ||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Edvardi Sylvii Ad Societatem Iesu in Goam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

Mangutianas res primùm, deinde
rò Bungēses ad Diuine maiestatis
riam hac epistola persequar. Post
à nobis Petrus Alcaceua discedit
Indiam (discessit autem Octobri
se, anno Domini MDLIII.) Amicus
veni cum Cosmo Turriano, ubi est
lia Regia multi insignes ac nobiles, & cum eorum
lis alij xv. ferme, vel xx. Christiani sunt facti. ad curiam
merum accessere Meccenses Bonzj duo, quorum
earum legum in primis peritus, multa peccata
Cosmo, totam illi suam vicissim de mundi
deque hominis anima sententiam patefecerat, re-
rat summa, nullum esse planè verum omnium cogi-
rem. Verumtamen ipsemet conditor suam illi
impertiri dignatus est, ut quanto versaretur in
quam essent vera, quæ à Cosmo dicebantur, liquet
neret itaque Dominum Deum nostrum ex animo
re statim decreuit. id quò melius faceret, omnia
bus, quibus ad eam diem vicebatur, abiectis, exiit
bi tectū, aliqua ex parte à nobis adiutus, cum sociis
Barnaba exstruxit ibi morantur ambo, & villam
met suis manibus operantes quarunt: nihil è do-
stra, nihil aliunde gratis accipiunt: vnã acquirunt
tutis rationem seiscitantur à nobis, in qua, cum
plantæ, adeo feliciter crescunt, ut mei me sane ex
cōparatione pœniteat. Eodem tempore laposus
quidam ad Deū conuersus est, magna humanitate
cutoq; iudicio, annos natus plus quinquaginta
uis, antequam constituit Christiana sacra. In
boli tentationibus adeo vexatus est, ut in mor-
dent: postea tamen quam Deo sese commisit,
seonditum affatim hausit, & nunc de pristina
nate, deq; excellētia diuinæ legis loqui non desinat.

no nomine Paulus appellatur: & quod magna prudētia & ingenio præditus est, & nihil vnquā adorauit in vita (nā Japoniorū superstitione inane semper nescio quid iudicauit) suo exemplo multos ad religionem impulit Christi: cui ille hanc sanē fidē dat operam, siue transferendis in patriam linguam scriptis quibusdam, (qua in re valet plurimum, & stylus eius valde probatur) siue alijs mortalibus omni ratione ad veritatis viam trahendis: præsertim verò confirmandis ac retinendis in fide neophytis, quos antea tam vehemēter insectabatur. Vxor eius, & filij sunt tam Christiani, cum ipsius fratre non minus ingenioso, & ornato, alijs præsertim ipsius affinibus, & amicis.

Septuagesimum vel octogesimum alius circiter annū agens, vir nobilis, ac dynasta, superstitionem suam cum Christiana religione commutauit: idolorum ante id tēpus cultor egregius, quippe cui, simulacris humi de more statuendis venerādi causā, præ assiduitate laboris occalluerat manus. nūc vero tanta ei lux veritatis oborta est, vt de laboribus ab se frustra susceptis, deq; sua cecitate verba facere nunquam desistat. is idolorū loco templū edificare decreuit, quo Christiani ad sermones inter se de cultu diuino ferendos augēda pietatis causa, cōueniant: & vniuersis qui sub imperio suo sunt, omni conatu persuadere cōstituit, vt ad Baptismū accedant: quo illustratus est eius quoque filius annos natus triginta, qui domū nostrā Christiane doctrinæ & sacerōrum causā veniat. Tria passuū millia distat ab vrbe Amāgutio vicua quidam. ibi ad quinquaginta, vel sexaginta neophytos multicos operarios omnes, tantum rerum diuinarum studium ceperat, vt litterarū prorsus ignari, litteratos homines populares suo argumentādo conuincerent. Quin etiam eius loci Bōzius ipse, cum illos sepe sermone atq; altercatione lacefferet, turpiter ab iisdē superat⁹ ac victus, existimationi suæ deniq; migrādo cōsuluit. eius discessu neophyti valde leuati sūt. Ijdē pariter vniuersi certū in locū sepe se conferūt, vbi de cultu diuino disseriunt, ad honentq; inuicē se se, & ad fidē & religionē hortantur.

Verum

Verum de statu rei Amangutianæ plura cognoscit
 epistola Cosmi Turriani, quam misit in Bungum: &
 ego hæc quæ sequuntur excerpti. Ex hisce pauperibus
 multi facti iam sunt, fiuntque semper aliqui. Chri-
 stiani iidem preces tenent, easque ad ianuam ser-
 uatam die recitant: tum singulis caxa (quod monetæ genus
 in eleemosynâ datur: quare illi admodum leti, & Domini
 gratias agentes domum se se recipiunt. iidem, Domini
 diebus, cum in ordinem discubere: qui Christiani
 sacrificium veniunt, aliquid ijs præbent eleemosynarum
 causa: itaque & illi beneficio gaudent, & Christiani
 totius dispositione atque ordine delectantur, & gra-
 tias in uniuersum Domino gratias agunt, cuius salu-
 tate, antea ipso vitam foeditas paruit. Paulus
 Barnabas Meacenses Bonziji duo mirabiliter pro-
 proficiunt. Faxit Dominus, ut ad finem usque per-
 rent. Die qui fuit DD. Cosmo & Damiano sacer-
 dotes pere mortuus est Ambrosius Eunadus Falunus. In
 gis œconomus. eius funeri mecum interfuerunt plus
 centi sexus utriusque neophyti. signum Crucis
 è neophytis præferbat, & quoniam demortuus
 à nostra plurimum aberat, pompa mediam per
 necessariò ducta est. Efferebatur autem cognomine
 dum excelso feretro, tantaque funeralium multitudine
 ut ipsam diei lucem repræsentarent; ac terra quæ
 cuit apparatu cæremonijsque mandatum est. Cui
 uit ea res aliquantum ad impias sectas deserta
 natos ipsius, & maiorem ciuitatis partem: quas
 sectas planè relinquerent, si diuine legis interpres
 foret copia. Vxor autem eius continuo pauperibus
 cit benignè: nam & ipso quatrinduo præbuit
 lum, & è domestica suppellectili multa distulit
 etiam vestem sericam, ex qua conficitur pecunia
 edificandam illis domum in area, quam idem
 bis neophytus quidam attribuit. Hoc eius ecclesiam,
 cæteraque neophytorum erga inopes beneficia
 bus bis terue cibaria singulis mensibus largitur,
 compenfer Dominus: quem vos rogate fratres
 nini,

iffimi, vt hæc ab illis fiunt, nullam ob aliam causam; nisi vt eidem placeant: & simul in officio me sua benignitate confirmet.

Domus ea, cuius meminit Cosmus, perfecta iam est. Absolutum est opus, v. Calend. Iulij, & diebus aliquot ibidem sacrificatum, sermonesque de ipsius fundatione sunt habiti. Hactenus de rebus Amangutianis. Nunc ad Bungenes venio. Anno MDLIII nostri lapidationibus ibi male accepti sunt, confictis in eos criminibus, quod carne vescerentur humana. sed rex, causa cognita, rem totam breui compressit, dispositis custodiae causa circa domum nostram interdiu noctuq; vigilijs, atque ea sanè præclara fuit neophytorū probatio: quippe nos quò maioribus cinctos videbant angustijs, eò maiorem ipsi firmitudinem animi constantiamque præseferbant. Eo tēpore multæ ad neophytos conciones, multæ cōtra Bonzios disputationes habitæ sunt: qui victi, cūm quid agerent non haberent, insigni mendacio populū onerarūt, nulla se scilicet Christianā à Iaponica religione differre. Res erat sanè periculosa. itaq; nostri diuinæ gloriæ zelo infāmati, nil aliud per eos dies docere populū institerūt, nisi hæc due religiones quāto pere inter se differret: legē quippe Iaponicā fabulis atque mendacijs: Christianā vero planè certissimis niti principijs. Atque ob id ipsū Balihafar Gagus librū Iaponico sermone conscripsit, ac dedit Regi, quē Rex corā se, suisq; consiliarijs recitatum, se vehemēter probatū, suo signo obsignauit, atq; ad Balihafarē remisit, iubens ei renūtiari, se libri eius exemplū se scriptū habere apud se: proinde exemplar obsignatū vt erat, ostēderet magistratibus, vt eos perspecta Christiana veritate & doctrina, beneuolos & amicos haberet. Ex eoque adhuc in pace fuimus. Bōziji in Dominū credidē complures. in ijs quidā legisperitus ex eorum ordine, in cōmentationibus vacant, noster antea vehemēs adversarius. huic ita deinde clarū veritatis lumē affulsit, vt exquirendo Christiani hominis officio nunquam delinqueret. Tāta verò tranquillitate fruitur animi, atque Dei beneficia ipsius hærent infixæ memoriæ; vt pro

ijs à quibus Christiana mysteria didicit, & à quibus
 missus est, denique pro cunctis Euangelij præce-
 ptes ad Dominum assidue fundat. Anselmus e-
 dam Dominus vici non longe ab vrbe positus, in
 rem ad cultum Dei traduceret; anno superiore na-
 nos, & Balthasarem domum suam adduxit, qui in-
 nam, & domesticos omnes, aliosque complures
 varia ad religionem rudimenta edocuit, & conuertit
 Dominum. Horum exemplo tantus in reliquis eius
 incolis motus animorum est factus, vt omnes fere Chri-
 stiana iam sacra susceperint. Vicus est alius, decem
 cas ab vrbe: illuc item anno superiore Iustus
 contulit neophytus operarius quidam, Antonius
 ne ibique reperit hominem, qui ab demone septem
 diebus ita præfocabatur, vt nihil neque esculentum
 que poculentum per fauces posset demittere. Hunc
 seratus Antonius, & simul recordatus latronis cuius
 culpam suppliciter agnoscenti Dominus noster
 CHRISTVS ignouerat, aquam in vas infudit,
 atque manu sua per signum Crucis, deinde horum
 grotum, vt peccatorum suorum agat penitentiam,
 credat in eum, à quo & conditus fuerit, & saltem
 sit accipere. Annuit ægrotus, & continuo poculum
 bi poculum aquæ totum penitus hausit, appetens
 oryza paulum, sine labore comedit. Quæ res aqua
 ita permouit, vt eum primum per corporis
 ad nos conferre sese Christianæ religionis salutem
 causa decerneret: itaq; fecit: omnem superstitionem
 cit, Christianos ritus ac preces edidit, paucos
 post diebus est mortuus. Alium etiam conuertit
 Antonius, claro admodum genere natum. Lucam
 iam nomine dicitur. Is cum Baptismi causa ad
 nisset, postea quam ablatus est, Balthasarem docuit
 am cum Ioanne Ferdinando, Antonioque penitus
 vacarunt, vt ex vna tantum Lucæ familia, sexages
 pita (in his vxorem Lucæ, duosque filios vnus
 celesti lauacro purgauerint. Quorum tanta

tantū animi robur apparuit; vt suo exēplo alijs ad fidem
trahendis numerum deinde trecentorum impleuerint.
Annus circiter agitur, cū quidam oculorum acie sanè
debili baptizatus est. is Dei benignitate factum est, vt
vnacum animi lumine oculorum quoque lumen reci-
peret: etenim continuò clarè cepit videre: cuius rei fa-
ma cum latius manasset; Iaponiorum ad nos concursus
hinc inde statim est factus, partim cœcorū, partim vario
morborū genere, vt lepra, febris, alijsque huiusmodi la-
borantium, in quibus Dominus pro sua sapientia, cœle-
stis numinis vim saepe declarat. Quod vt facilius cogno-
scatis, nonnulla referā, quæ in hoc genere contigerunt.
In popularibus neophyti illius, quem ex oculorum de-
bilitate repente conualuisse docuimus; iam inde ab ip-
so abauo quidam hæreditario vcluti iure, & quasi per
manus acceperat, vt à dæmone torqueretur. atque is im-
petrandæ salutis causā, in victimas & impia sacrificia
patrimonium pæne consumpserat. Verū dæmones i-
dolīs inhabitantes, quò maiores sibi honores haberi cer-
nebant, eò vexabant hominem grauius; nec illius tan-
tummodo cruciatu contenti, arreptum ipsius quoque
filiū annos natū triginta ad eò malè accepere, vt multos
dies nihil omnino gustaret, nec iā patrem, vel affines ag-
nosceret. Balthasar vbi id rescieuit, contulit eò sese, cum-
que filium in ipsis tormentis offendisset, iussit eum Di-
uī Michaëlis nomen pronuntiare. paruit ille, & in ipsa
pronuntiationis clausula tam vehementer intremuit,
tanta cum gesticatione, motuque membrorum, vt qui
astabant, rei miraculo perhorrescerent. Verū diuinæ
placitum est bonitati, vt simulatque super eum Baltha-
sar sacra illa effatus est verba: In nomine Patris & Filij
& Spiritus sancti, à nequissimo spiritu liberatus; conti-
nuò & cibum & vsum mentis rationisq; receperit. Dein
de verò vnà cū patre Christiana rudimenta edoctus, &
vterq; sacro fonte lustratus est; ac filius quidem, Micha-
elis: pater autem, Pauli nomen assumpsit. Paucis post
diebus, eiusdem Pauli filia, soror Michaëlis, ad templū
nostrum

nostrum accessit, quæ item triginta iam annis a
 dæmone habebatur. Ea cum velle se Christianam
 dixisset, vehementi pariter ipsa timore corripitur.
 Balthasar ad exorcismos confugit, capiteque multo
 dicit, vt nomen IESV, nec non D. Michaelis proce-
 ret. illa verò discretiata grauissimè, ore compresso
 veluti in cantum soluta, respondit, si, Xacæ & An-
 qui legem dedere Iaponijs, idola repudiarentur, tu-
 nem adorandum esse præterea: neque verò se con-
 vi, ab eorum cultu posse abduci. Postridie (qui dies
 Beatissimæ VIRGINI sacer) templo Christianis re-
 cum mulier quoque adesset: Balthasar sacro per-
 exorcismum redijt. Hic dæmon versum ciuilem, in-
 conqueri, foeminamque torquere. Cum in eo lit-
 esset, Christiani qui aderant, in preces dedere. Illa
 ira multo spiritus ille nequam eturpit, mulier autem
 de leuata est, atque integra prorsus mente, potum
 porrectamque sibi aquam lustralem seu benedictam
 bibit. Tum iussa dicere IESVS, MARIA, tam la-
 pronuntiauit, vt vox Angeli videretur. Ex eo temp-
 nunquam deinceps a dæmone vexata est, iamque
 stiana sacra suscepit. Qui ægroti huc deueniunt, ad
 trecentos iam Christiani cernuntur. quorum vni-
 inter se de beneficijs a Domino post Baptismum
 ptis, operæpretium est audire, dum hic patienter
 morbo ferendo, ille recuperatam prope valeant
 dicat. solent autem huiusmodi ægroti, decem alios
 decimve singuli ad Christianam religionem con-
 ducere, quorum corpora non alio medicamento
 tur a nobis, nisi aqua benedicta, cuius virtus in
 multis experimentis, præsertim verò in oculorum
 ratione, quibus Iaponij vulgò laborat, est comprobata.
 vt eius petendæ causâ a leucis decem vel duodecim
 dique concurratur ad nos.

Hoc anno, qui post Christum natum est MDCCLXII
 hac æde sacra Funaiensi, a Cinceralibus ad Pascha
 solennia, conciones quotidie cū sacrificijs habentur.
 tanta ncophytorum frequentia, vt eos domus illa
 non

non caperet, tantoque animi ardore, nonnulli vt è pa-
 gis pridie domum nostram venirent, quò postridie ma-
 ne ad tempus concioni adessent; nonnulli autem ad
 templum duabus ante lucem horis accederent. quibus
 rebus homines ita vehementer inflammabantur, vt quo
 die fermè deni, duo deni, vel etiam viceni post catechis-
 mum fierent Christiani. Itaque baptizati sunt eo toto
 Quadragesimæ tempore, quadringenti. A Paschalibus
 ferijs vsque ad Pentecosten eodem fervore ac studio
 continuatæ sunt quotidie conciones, neophytorû ro-
 gau, qui propitiandi Domini causa, mysterium Con-
 fessionis sanè quàm diligenter frequentant; quorum vi-
 tæ morumque immutationem post Baptismum, noti-
 ssimèque eorum valde mirantur, quippe, vt quisq; ma-
 xima pro Christi nomine ignominia afficitur, ita se bea-
 tissimum putat. Quidam etiam, cum initio conuersio-
 nis, nonnullo pudore latitaret; ita se nunc palam
 penitit in causam Christianam tanta sua cum delecta-
 tione demisit, vt verbo Dei potius quàm cibo sustenta-
 ri aliq; videatur. Cereemonia quoque nostra funebri
 magna cum admiratione probatur ab ethnicis: vt funus
 quod primum duximus, hominum plus tria millia spe-
 ctandi causa celebrauerint. cum autem pauperibus æ-
 que ac diuitibus honorem à nobis vident haberi; tum
 verò legi Domini Dei nostri simile nihil fatentur esse.
 atque lex ea sanè latè vagatur in hoc regno Bungen-
 si: tam præter urbanum neophytorû gregem; laicali quin-
 taginta, vel sexaginta; Siquid rotidem, Quinctani
 agorum hæc nomina sunt) plus duæceti visuntur. Neo-
 phytus quidam est, quem ceteri ob eius virtutem paren-
 ti loco venerantur & colunt; qui sæpe ad sacrificia &
 conciones huc ventitat. Is ea circuit loca, & cunctos ad
 officium adhortatur. Superioribus diebus Balthasar
 comes cum Ioanne Ferdinando Firandum profectus
 ad Lusitanorum, qui ibi erant, confessiones audien-
 tes. Rex autem ante quàm discederet, venit ad nos, ius-
 sisse Balthasarem de comiteatu sine cura esse: da-
 tum se qui cum prosequeretur, & omnia ad iter
 necessaria

necessaria compararet, idemque, si Balthasar
præstaret in reditu: præfectis etiam, quacun-
quidum esset, iumenta & cætera quæ opus foret
peraturum. Eum nunc in singulos dies expecto-
hic de neophytis remansere senex quidam, Antonius
mine, quinquaginta vel sexaginta natus annos
præterea quattuor vel quinque homines impigra
cessaria negotia obeunda.

Scriptis iam litteris, ex Ida pago non longè
posito mulier quædam cum marito ad hoc rem
Baptismi causa se contulit. Sed uterque, quod Balthasar
aberat, domum suam re infecta, consilioque parati
tato reuertebantur. Id ubi cognouit Antonius
modò nominavi, me appellauit, ut preces ab omnibus
qui aderant, ad Dominum pro viroque eorum
das curarem. itaque dum orationem Dominica
voce multi pronuntiamus, conspecta mulier
vehementer intremere, ut illam ipsi tres homines
& continere non possent: dentibus verò tam accu-
s frendebat, ut viderentur effringi. interea contumacia
us manuum digitis, mulierem ligno Crucis, & quædam
nedicta lustrabat Antonius: nobis ex altera parte
tione Dominica & Angelica salutatione peruen-
bus. Post hæc mulier aliquantulum confecta, in-
que expergefacta est, iussa dicere, IESVS, M. A. A.
primum veluti indignabunda pronuntiauit, tum
nus arctius iterum vincuntur, precatiōni summa
insistimus: nec ita multo post femina dolere
& lamentari, & rogare, ut sese quam vniuersam
Deinde, pia admodum voce proferens, IESVS, M. A. A.
verum Creatorem suum adorare se dixit, gratias
se peccatricem agnoscere. Eadem mihi postquam
mauit, se toto septennio cordis ingentem len-
dinem, sed iam ea leuatam, & exhilaratam
die manè cum marito discessit: redituri ad
cum primum Balthasar Firando reuertem. hic hæc
magnam tora res attulit voluptatem, & ex
alia mulier atque antea, visa est. multa præterea in hac

Regione geruntur à Domino : qui nos pro sua bonitate idoneos vineæ suæ cultores dignetur efficere. è Bungo 12. Cal. Octob. MDLV.

TAQUAE REGIS FIRANDI
ad Melchiorem Nonnium.

PATER Mag. Franciscus cum meum in hoc regnum venisset, Christianos fecit magna animi mei voluptate non nullos, quos equidem commendatos habeo, & ab omni iniuria tuor. Bis deinde ad nos venit etiam Pater ille, qui Funaij versatur, baptizauitque eum ex affinis meis aliquot; tum ex reliqua nobilitate per multos, quem ego virum aliquoties audiui, eiusque doctrinam, quæ mihi penitus hæret in medullis, ita probavi, ut Christum sequi planè decreuerim. Quocirca te in meo Regno videre magnopere cupio: semel quippe meritus, non mentiar iterum. Tu si ad nos te conuerteris; & rem Deo gratissimam feceris, & à me quàm honorificentissimè liberalissimeque tractaberis. Firando.

Taqua Nombo Firandi Rex.

COSMI TVRRIANI AD
Societatem Iesu in Lusitaniam.

EX quo tempore à Francisco Xauario, qui postea migravit è vita, Amangutij sum relictus; res per humani generis aduersarium minimè tranquille fuerunt: qui cum intelligeret quantum Euangelij promulgatione proficeretur, omni ratione eam impedire conatus est: bellum enim Reater ac populares eius ita perniciosum excitauit, ut primo post meum aduentum die, Rege ipso cum filijs inter-